

เค้าโครงรายวิชา (Course Syllabus) ประจำปีภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564
รหัสวิชา/ชื่อวิชา สค. 239 การปฏิบัติงานสงเคราะห์กับกลุ่มเป้าหมาย 3 (2-1-6)
(SW 239 Social Work Practice with Target Groups)

หลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตร์บัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ศูนย์รังสิต/ศูนย์ลำปาง)

1. อาจารย์ผู้สอน/ผู้รับผิดชอบรายวิชา พร้อมข้อมูลการติดต่อ

Sec.	ผู้บรรยาย	Email	โทรศัพท์
01	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภุชงค์ เสนานุช	p.senanuch@gmail.com	084 134 5354
	รศ.ดร.เพ็ญประภา ภัทรานุกรม	Phenprapha191@yahoo.com	086 076 0231

2. วันและเวลาบรรยาย

ศูนย์รังสิต: ทุกวันศุกร์ เวลา 13.30-16.30 น.

ศูนย์ลำปาง:

วันสอบ

สอบกลางภาค N/A

สอบปลายภาค 12 ธ.ค. 2564 (บ่าย)

3. วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีและเครื่องมือในการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์กับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย
2. เพื่อให้ นักศึกษารู้ เข้าใจมาตรการ กลไกในการคุ้มครอง ป้องกัน ส่งเสริม ช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมาย ทั้งในระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติการ
3. เพื่อฝึกทักษะในการวิเคราะห์ สถานการณ์ปัญหาของกลุ่มเป้าหมาย วางแผนช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมาย

4. คำอธิบายรายวิชา

ภาษาไทย

แนวคิดและทฤษฎีการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ และการใช้เครื่องมือในการประเมินสภาพปัญหาของกลุ่มเป้าหมาย อาทิ เด็ก สตรี คนไร้ที่พึ่งพิง คนพิการ คนในนิคมสร้างตนเอง ประชากรในพื้นที่สูง ประชากรกลุ่มเสี่ยง กลุ่มชายขอบ กลุ่มผู้ต้องขัง เด็กติดผู้ต้องขัง ผู้พันโทษ แรงงานต่างด้าวและครอบครัว และประชากรที่อยู่ในสถานการณ์ยากลำบากทั้งในประเทศไทยและประเทศอื่น ๆ ผู้รอดชีวิตจากการค้ามนุษย์ ผู้รอดชีวิตจากความรุนแรงในครอบครัว ฯลฯ

ภาษาอังกฤษ

Concepts and theories of social work practice; tools for social problem assessment of target groups such as children, women, destitute persons, people with disabilities, people in self-help settlement development, hill tribe people, people at risk, people living in difficult circumstances in Thailand and other countries, survivor of human trafficking, survivor of domestic violence, etc.

5. ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังระดับรายวิชา

1. คุณธรรม จริยธรรม					2. ความรู้					3. ทักษะทางปัญญา			4. ทักษะความสัมพันธ์ฯ		5. ทักษะการวิเคราะห์					6. ทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ				
1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	1	2	1	2	3	4	5	1	2	3	4	
●		●	●		●			●		●			●			●					●	●		

คุณธรรม จริยธรรม

- 1) ยอมรับและเคารพในความแตกต่าง หลากหลายและเคารพในคุณค่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิมนุษยชน
- 2) มีสำนึกรับผิดชอบในการสร้างสังคมที่เป็นธรรม ไม่กีดกันและเลือกปฏิบัติ
- 3) ตระหนักและเห็นความสำคัญในการปฏิบัติงานเพื่อสร้างหลักประกันให้ทุกคนมีโอกาสเข้าถึงทรัพยากร บริการและโอกาสที่จำเป็น
- 4) คำนึงถึงผลประโยชน์และความปลอดภัยของกลุ่มเป้าหมายทางการวิจัยและ (ผู้ให้ข้อมูล) ผู้ใช้บริการทั้งบุคคล กลุ่มชุมชน สังคม เป็นหลักในการตัดสินใจทุกกระบวนการ
- 5) ยึดมั่นในจริยธรรมทางวิชาชีพ จริยธรรมทางการวิจัย มีวินัย ตรงต่อเวลา และมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

ความรู้

- 1) มีความรู้ความเข้าใจในหลักการ แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับมนุษย์และสังคม และสามารถเชื่อมโยงพลวัตของระบบสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม การเมืองการปกครองที่มีผลต่อมนุษย์ในสภาวะแวดล้อมทางสังคม
- 2) มีความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานในปรัชญา แนวคิด ทฤษฎี หลักการด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ ตลอดจนจรรยาบรรณทางวิชาชีพ
- 3) มีความรู้ ความเข้าใจด้านวิวัฒนาการพื้นฐานในการศึกษาค้นคว้าวิจัยหรือการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ระดับบุคคล ครอบครัว กลุ่ม องค์กร ชุมชน ท้องถิ่น และสังคม
- 4) มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานทางวิชาชีพกับบุคคล ครอบครัว กลุ่มองค์กร ชุมชน ท้องถิ่น สังคม และวิชาชีพอื่น ๆ อย่างเหมาะสม
- 5) มีความรู้ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรทางสังคมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพการทำงานและบริการที่เหมาะสม

ทักษะทางปัญญา

- 1) สามารถคิด วิเคราะห์อย่างเป็นระบบโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและความต้องการของผู้ใช้บริการที่มีความแตกต่าง หลากหลาย ที่เชื่อมโยงกับสภาวะแวดล้อมทางสังคมที่เปลี่ยนแปลง
- 2) สามารถบูรณาการองค์ความรู้ทางทฤษฎีหรือจากการวิจัย ทศนคติ และทักษะทางวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ที่เชื่อมโยงการปฏิบัติงานกับกลุ่มเป้าหมายและภาคีร่วมต่าง ๆ
- 3) สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ และเครื่องมือทางวิชาชีพในการปฏิบัติงาน

ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

- 1) มีทักษะในการสร้างและพัฒนาสัมพันธ์ทางกับบุคคลอื่น มีภาวะผู้นำและผู้ตามในแต่ละสถานการณ์อย่างเหมาะสม
- 2) มีความรับผิดชอบต่อบุคคลและงานที่ได้รับมอบหมาย

การวิเคราะห์ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

- 1) สามารถเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพข้อมูลและสารสนเทศเพื่อใช้ในการวางแผนการปฏิบัติงาน
- 2) สามารถเลือกใช้กระบวนการวิจัยและเทคโนโลยีในฐานะเครื่องมือการปฏิบัติงานเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาคุณภาพบริการสำหรับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม
- 3) สามารถนำเสนอและสื่อสารผลการศึกษาค้นคว้าหรือการปฏิบัติงานเพื่อปรับปรุงคุณภาพบริการ
- 4) สามารถประยุกต์ใช้และพัฒนาเครือข่ายการสื่อสารทางสังคมเพื่อการพิทักษ์สิทธิและเสริมพลังให้กับกลุ่มเป้าหมาย
- 5) มีทักษะพื้นฐานในการรวบรวมข้อมูล/วิจัยเพื่อการพัฒนาคุณภาพบริการ

ทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ

- 1) มีทักษะการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ โดยยึดมั่นในจรรยาบรรณทางวิชาชีพ
- 2) มีทักษะพื้นฐานในการสร้างและพัฒนาสัมพันธภาพทางวิชาชีพ
- 3) มีทักษะพื้นฐานในกระบวนการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ กับกลุ่มเป้าหมายและบริบทแวดล้อมได้อย่างรอบด้าน
- 4) มีทักษะการปฏิบัติงานอย่างบูรณาการ และสามารถทำงานร่วมกับสหวิชาชีพ

6. กฎกติกา/เกณฑ์การวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้

กฎกติกาการเรียนการสอนในชั้นเรียน

ตรงต่อเวลา และมีส่วนร่วมในการอภิปราย แลกเปลี่ยน และแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน

การวัดผล

วิธีการวัดผล	สัดส่วนคะแนน
การมีส่วนร่วมและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชั้นเรียน	10
การบ้าน/Quiz	15
ค้นคว้าทำรายงานในประเด็นที่มอบหมาย	25
นำเสนองาน	10
สอบปลายภาค	40
รวม	100 คะแนน

7. หัวข้อการเรียนการสอน/แผนการสอน

สัปดาห์ที่ / วัน/เดือน/ปี	หัวข้อ/รายละเอียด Items/content	กิจกรรมการเรียนการสอน/สื่อที่ใช้	ผลลัพธ์	ผู้สอน/วิทยากร
1 13/08/2564	อธิบายและชี้แจงวิธีการเรียนการสอน การวัดผล หนังสืออ่านประกอบการเรียนการสอน กำหนดข้อตกลงร่วมกัน การทดสอบความรู้ความเข้าใจเบื้องต้น	การสอน online/ Power point	มีความรู้ความเข้าใจ	รศ.ดร.เพ็ญประภา ภัทรานุกรม ผศ.ดร.ภุชงค์ เสนานุช
2 20/08/2564	-สถานการณ์สังคมที่เปลี่ยนแปลงในสังคมโลกและสังคมไทยที่ส่งผลกระทบต่อประชาชน และนโยบายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีกับการแก้ไขปัญหาสังคม	การสอน online/ Power point	มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถวิเคราะห์	ผศ.ดร.ภุชงค์ เสนานุช

สัปดาห์ที่ / วัน/เดือน/ปี	หัวข้อ/รายละเอียด Items/content	กิจกรรมการเรียนการสอน/ สื่อที่ใช้	ผลลัพธ์	ผู้สอน/วิทยากร
3 27/08/2564	แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน สังคมสงเคราะห์กับกลุ่มเป้าหมายที่ หลากหลาย -ทฤษฎีการพิทักษ์สิทธิ -แนวคิดการคุ้มครองสิทธิ	การสอน online/ Power point	มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถวิเคราะห์	รศ.ดร.เพ็ญประภา ภัทรานุกรม
4 3/09/2564	-ทฤษฎีการเสริมพลัง -แนวคิดนิเวศวิทยา	การสอน online/ Power point	มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถวิเคราะห์	รศ.ดร.เพ็ญประภา ภัทรานุกรม
5 10/09/2564	เครื่องมือในการปฏิบัติงานกับกลุ่มเป้าหมาย -แบบประเมินความเสี่ยงและความจำเป็น -แบบประเมินครอบครัว	การสอน online/ Power point	มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถวิเคราะห์	รศ.ดร.เพ็ญประภา ภัทรานุกรม
6 17/09/2564	-แบบประเมินสุขภาพจิต -แบบประเมินความพิการ	การสอน online/ Power point	มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถวิเคราะห์	รศ.ดร.เพ็ญประภา ภัทรานุกรม
7 24/09/2564	-แบบประเมินผู้ที่ได้รับผลกระทบจาก สถานการณ์ที่ไม่มั่นคง -แบบประเมินปัญหาสังคมผู้ป่วยโควิด-19	การสอน online/ Power point	มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถวิเคราะห์	รศ.ดร.เพ็ญประภา ภัทรานุกรม
สัปดาห์การสอบกลางภาค ระหว่างวันที่ 26 กันยายน – 3 ตุลาคม 2564				
8 1/10/2564	การบ้าน/Quiz			
9 8/10/2564	การปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์และการใช้ เครื่องมือในการวิเคราะห์ประเมินสภาพ ปัญหาของคนไร้ที่พึ่งและผู้ป่วยจิตเวช	การสอน online/ Power point	มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถวิเคราะห์	ผศ.ดร.อุษงค์ เสนานุช
10 15/10/2564	การปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์และการใช้ เครื่องมือในการวิเคราะห์ประเมินสภาพ ปัญหาของผู้สูงอายุ	การสอน online/ Power point	มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถวิเคราะห์	ผศ.ดร.อุษงค์ เสนานุช
11 22/10/2564	การปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์กับผู้ตกเป็น เหยื่อการค้ามนุษย์	การสอน online/ Power point	มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถวิเคราะห์	วิทยากรจากกอง ต่อต้านการค้า มนุษย์
12 29/10/2564	การปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์และการใช้ เครื่องมือในการวิเคราะห์ประเมินสภาพ ปัญหาของเด็กและสตรีที่ถูกระงับด้วย ความรุนแรงในครอบครัว	การสอน online/ Power point	มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถวิเคราะห์	วิทยากรกรม กิจการสตรีและ สถาบันครอบครัว
13 5/11/2564	มาตรการ กลไกในการคุ้มครอง ป้องกัน ส่งเสริม ช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมาย ทั้งใน ระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติการ	การสอน online/ Power point	มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถวิเคราะห์	ผศ.ดร.อุษงค์ เสนานุช
14 12/11/2564	การนำเสนองานกลุ่มของนักศึกษา	การสอน online/ Power point	มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถวิเคราะห์	รศ.ดร.เพ็ญประภา ภัทรานุกรม

สัปดาห์ที่ / วัน/เดือน/ปี	หัวข้อ/รายละเอียด Items/content	กิจกรรมการเรียนการสอน/ สื่อที่ใช้	ผลลัพธ์	ผู้สอน/วิทยากร
				ผศ.ดร.ภุชงค์ เสนาอนุช
15 19/11/2564	การนำเสนอผลงานกลุ่มของนักศึกษา	การสอน online/ Power point	มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถวิเคราะห์	รศ.ดร.เพ็ญประภา ภัทรานุกรม ผศ.ดร.ภุชงค์ เสนาอนุช
16 28/11/2564	สรุปและประเมินผลการเรียนการสอน	การสอน online/ Power point	มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถวิเคราะห์	รศ.ดร.เพ็ญประภา ภัทรานุกรม ผศ.ดร.ภุชงค์ เสนาอนุช
วันสุดท้ายของการเรียนการสอน วันที่ 28 พฤศจิกายน 2564				

8. การประเมินผลการเรียน

เกณฑ์การประเมินผลการเรียนจะพิจารณาโดยวิธีการวัดผลที่ได้ระบุไว้ข้างต้น โดยมีเกณฑ์มาตรฐานการประเมินผลแต่ละช่วงคะแนน ดังนี้

100-80	79-70	69-60	59-50	49-40	39-30	29-20	ต่ำกว่า 20
A (4.00)	B+ (3.50)	B (3.00)	C+ (2.50)	C (2.00)	D+ (1.50)	D (1.00)	F (0.00)

หมายเหตุ : ช่วงคะแนนเป็นเพียงตัวอย่างเท่านั้น

9. การอุทธรณ์ของนักศึกษา

กรณีที่นักศึกษามีความสงสัยเกี่ยวกับผลการประเมินในรายวิชาใดสามารถยื่นคำร้องขออุทธรณ์คำตอบ ตลอดจนดูคะแนนและวิธีการประเมินของอาจารย์แต่ละรายวิชาได้ภายใน 7 วันหลังประกาศผลการเรียน โดยสามารถเขียนยื่นคำร้องได้ที่ งานการศึกษาและกิจการนักศึกษา ชั้น 2 คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์

เอกสารประกอบการสอน

หนังสือหลัก

1. ระพีพรรณ คำหอม (2557) “สวัสดิการสังคมกับสังคมไทย” พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

หนังสืออ่านประกอบ

1. กองเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.(2556) *คู่มือการปฏิบัติงานOSCC ศูนย์ช่วยเหลือสังคม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
2. กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม.(2555) *คู่มือการใช้เครื่องมือจำแนกแบบสัมภาษณ์เพื่อการประเมินความเสี่ยงและความจำเป็น*. กรุงเทพฯ :สำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม.

3. กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2556) *คู่มือสังคมสงเคราะห์จิตเวชเด็ก วัยเรียน/วัยรุ่น*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
4. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2551) *การศึกษาแนวทางการพัฒนากฎหมายด้านสวัสดิการสังคมในการคุ้มครองสิทธิประชาชนให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล* กรุงเทพฯ: ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. คณะอนุกรรมการด้านสตรี ในคณะกรรมการการพัฒนาสังคมและกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา (2555) ผลการจัดสัมมนาเรื่อง “*เดินทางสู่การเป็นประชาคมอาเซียน ปี 2558 : การเตรียมความพร้อมและความร่วมมือของผู้หญิงอาเซียน*”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก http://www.senate.go.th/w3c/senate/sec.php?url=view&sec_id=79&content_id=720
6. ถาวร สกุกพานิชย์ และคณะ (2559) *การศึกษาแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข
7. ระพีพรรณ คำหอมและคณะ (2559) การวิจัยชุดโครงการ “การสร้างระบบสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม” สนับสนุนโครงการโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) หัวหน้าโครงการ
8. ระพีพรรณ คำหอมและคณะ (2549) “*การพิทักษ์สิทธิ*” กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด
9. ระพีพรรณ คำหอม วรลักษณ์ เจริญศรี และเล็ก สมบัติ. (2562). *ชุดโครงการพัฒนานวัตกรรมทางสังคมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของผู้สูงอายุประเทศไทยระยะที่ 3*. สนับสนุนทุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
10. ภูงค์ เสนานุช และธนาชัย สุนทรอนันตชัย (2560). *รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง การพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่เป็นแรงงานนอกระบบ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย*.
11. ภูงค์ เสนานุชและคณะ (2559) *โครงการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านสตรีและครอบครัว* กรุงเทพฯ: กรมกิจการสตรีและครอบครัว
12. สำนักงานสถิติแห่งชาติ(2562)*เครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจและสังคมไทยที่สำคัญพ.ศ.2562*, กรุงเทพมหานคร : สำนักสถิติพยากรณ์
13. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๖๒). *รายงานสถานการณ์ความยากจน และความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ ในระดับภาคของประเทศไทย ปี ๒๕๖๑*. สืบค้นเมื่อ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๑. จาก : <http://social.nesdb.go.th/>
14. สำนักนายกรัฐมนตรี (2560) *ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี* <http://www.nesdb.go.th/download/document.pdf>
15. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (2557) *หลักการชี้แนะ เรื่อง สิทธิมนุษยชนสำหรับธุรกิจตามกรอบงานขององค์การสหประชาชาติในการคุ้มครอง เคารพ และเยียวยา*. กรุงเทพฯ:บริษัทคลาสสิกสแกน จำกัด.

เอกสารแนะนำ

16. Brandell, Jerrold R. (2011). *Theory & Practice in Clinical Social Work*. California : SAGE.
17. Kinlaw, D. C. (1995) *The Practice of Empowerment*, London: Gower.
18. Puchong Senanuch (2018) *Social Work and Social Welfare Education and Practices in the Thai Context: Current Status and Future Challenges*, ASEAN Social Work Journal, Vol.6 No.1 (Sept, 2018)
19. Puchong. Senanuch (2017). “*Social Work and Social Welfare for ASEAN Economic Community Integration*”, in Tan Ngho Tiong (Ed). *Transforming Society Strategies for Social Development from Singapore, Asia and Around the World* (pp.110-127), Oxford: Routledge.

